

**МІНІСТЕРСТВО ВНУТРІШНІХ СПРАВ УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ВНУТРІШНІХ СПРАВ**

**РОЛЬ ТА МІСЦЕ ОВС У РОЗБУДОВІ
ДЕМОКРАТИЧНОЇ ПРАВОВОЇ ДЕРЖАВИ**

Матеріали V

Міжнародної науково-практичної конференції

Частина 2

(26 квітня 2013 р.)

Одеса
ОДУВС
2013

УДК 351.74
ББК 67.401.133
Р68

Статті друкуються в авторському варіанті.
Оргкомітет дозволив собі лише скорочення
статей, які суттєво перевищували пропоновані обсяги.

Роль та місце ОВС у розбудові демократичної правової
Р68 держави : матеріали V міжнар. наук.-практ. конф., ч. 2,
26 вітня 2013 р. — Одеса : ОДУВС, 2013. — 168 с.

До збірника ввійшли матеріали V Міжнародної науково-практичної конференції «Роль та місце органів внутрішніх справ у розбудові демократичної правової держави» за такими напрямками: актуальні проблеми правового та соціально- економічного розвитку держави, актуальні проблеми адміністративного права, процесу та адміністративної діяльності ОВС; актуальні проблеми досудового слідства та оперативно-розшукової діяльності; актуальні проблеми професійної підготовки працівників ОВС.

УДК 351.74
ББК 67.401.133

ІСТОРИЧНИЙ АСПЕКТ РОЗВИТКУ ІНСТИТУТУ ПІДСУДНОСТІ: НАДБАННЯ МИНУЛОГО ТА ПЕРСПЕКТИВИ МАЙБУТНЬОГО

Становлення інституту підсудності було започатковано в той період часу, коли розвиток юридичного життя потребував необхідності в диференціації судів на вищі та нижчі, на суди окремих територій і суди окремих соціальних груп. Щодо цієї проблематики слід зауважити, що наукові дослідження в цій сфері проводяться не в повному обсязі, однак наявні окремі судження при розгляді інших суміжних питань. Про це свідчать праці В.В. Комарова, М.І. Штефана, С.С. Бичкової, С.Я. Фурси та інших науковців.

Незважаючи на це, дослідження інституту підсудності, що пройшов певні етапи свого розвитку, дає основу для нового погляду на проблеми визначення поняття підсудності та її видів. Необхідно також відзначити те, що аналізуючи минуле стосовно формування інституту підсудності, можна буде зробити висновок, які нормативні положення збереглися до цього часу і які заходи необхідно здійснити для подальшого удосконалення цієї інституції.

Термін «підсудність» став уперше вживатися в Соборному Уложенні 1649 р., де він був пов'язаний з предметом справи. Це звичайно ж не було новелою в буквальному її розумінні, зв'язок підсудності й предмета справи визнавався й до того часу, проте в Уложенні законодавче закріплення терміна з'явилося вперше. Наприклад, підсудність могла бути визначена: 1) місцем проживання особи, під яким розумілося місце, де особа приписана, тобто записана в книгах міських і дворянських; 2) званням особи, що припускало розгляд справи лише за участю в ній осіб, які мають військово-ві звання; 3) родом справ, якими займалась особа [1, 60].

Новий етап розвитку у сфері правосуддя настав після прийняття в другій половині 19 ст. судових статутів Олександра II. Прописуючи в Статуті цивільного судочинства правила підсудності, було визначено, що це питання повинно вирішуватися виключно за допомогою двох критеріїв: заявленої в позовному проханні ціни позову й роду справи. Зокрема, у загальних судових установленнях діяли правила загальної та особливої підсудності. Сутність загальної підсудності характеризується тим, що позови подавалися за місцем проживання відповідача, під яким розумілося місце, де відповідач відповідно до свого майна, заняття, служби військової або цивільної, мав осілість і домашнє улаштування [2, 35]. Потрібно наголосити, що положення, які були прописані в Уложенні, знайшли своє закріплення в ст. 109 Цивільного процесуального кодексу України.

Найбільш радикальних змін судова система, і відповідно до неї інститут підсудності, зазнали після Жовтневої революції. Основним аспектом розвитку підсудності в радянський період було систематичне розширення кола підсудних народному суду справ. Події 1917 року ознаменувалися тим, що вони мали велике значення й наслідки закріплення інституту підсудності. Декрет про суд № 1 ліквідував усе, що було закріплено в минулому, і заснував місцеві народні суди.

Дивлячись на це, не можна не наголосити на тому, що підсудність справ залежно від інтересу держави змінювалась і ці зміни відбувалися шляхом вилучення справ з інстанції місцевих судів і направлення на розгляд вищого або спеціального суду. Ці дані слід використовувати як головний критерій при історико-правовому дослідженні підсудності. Такий підхід яскраво підкреслює історичну й політичну сутність підсудності.

Цивільне процесуальне законодавство Радянського Союзу також оперувало терміном «підсудність». Частіше всього його використовували, щоб зазначити й розмежувати повноваження різних органів державної влади стосовно розгляду й вирішення спірних юридичних справ.

Після кодифікації цивільного процесуального законодавства в 50-60-х роках були прийняті Основи цивільного судочинства Союзу РСР і союзних республік, а потім і ЦПК союзних республік. ЦПК 1963 р. присвятив підвідомчості главу 3 у розділі 1 «Загальні положення», а підсудності – главу 15 у розділі 3 «Проведення справ у суді першої інстанції».

Сучасне право України успадкувало основні правила підсудності радянського періоду. Але в процесі проведення судово-правових реформ були внесені значні зміни в законодавство, у результаті чого виникли нові спірні питання повноважень і компетенції органів судової влади. Запровадження сучасної судової системи потребує відповідних змін у процесуальному законодавстві, насамперед щодо питання визначення підсудності.

У 2004 р. був прийнятий новий ЦПК, в якому також передбачені глави, присвячені інститутам цивільної юрисдикції та підсудності, що свідчить про самостійне значення цих інститутів. Між тим ЦПК не дає визначення підсудності [3, 156].

Підводячи підсумок в аналізі законодавства минулого часу й теперішнього, сутність інституту підсудності як тоді, так і тепер має вирішальне значення в процесі здійснення судочинства. Підтвердженням цього є наведені історичні факти, в яких можна простежити те, що інститут підсудності є важелем регулювання відносин між суспільством і державою, шляхом введення надзвичайних судів, військових інстанцій. Протягом всієї історії різним суспільним формаціям був властивий розподіл компетенції й повноважень судів, залежно від особливостей конкретної категорії справ. Спеціалізація судів брала до уваги як предметні, так і персональні ознаки підсудності.

Досліджуючи підсудність як історичне явище, можна простежити, що залежно від соціальних, економічних, політичних змін у суспільстві паралельно відбувалися зміни в організації судової системи й тим самим змінювались правила підсудності. Наше законодавство беззаперечно увібрало в себе здобутки минулого стосовно сутності інституту підсудності. Так, з плином часу зміни відбулись і значно радикальні, але все ж таки основа і фундамент були закладені значно раніше.

Література:

1. Михайлов М.М. История образования и развития системы российского гражданского судопроизводства до Уложения 1649 года. – СПб.:Тип. Карла Крайя, 1848. – 134 с.
2. Гражданское процессуальное право Украинской ССР: Уч. пособие. – К.: Вища школа, 1989. – 320 с.
3. Штефан М.Й. Цивільний процес: підручник для юрид. спеціальностей вищих закладів освіти: - К.: Ін Юре. – 1997. – 608 с.

ЗМІСТ

Аблов А.Г. РОЛЬ ОВС В РОЗВИТКУ ІНВЕСТИЦІЙНОЇ МОДЕЛІ ДЕРЖАВИ.....	3
Авілова В.В. ПРОБЛЕМИ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПРАВ ЛЮДИНИ В УКРАЇНІ.....	5
Авраменко Е.С. ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ ОДОРОЛОГІЧНИХ ДОСЛІДЖЕНЬ В УКРАЇНІ.....	6
Албул С.В. ВИКОНАННЯ СПЕЦІАЛЬНОГО ЗАВДАННЯ З ПОПЕРЕДЖЕННЯ ЧИ РОЗКРИТТЯ ЗЛОЧИННОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ОРГАНІЗОВАНОЇ ГРУПИ ЧИ ЗЛОЧИННОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ: НОВИЙ КРОК У ПРАВОВОМУ ЗАБЕЗПЕЧЕННІ.....	7
Андрєєв М.Ю. ПРОБЛЕМИ НАДАННЯ АДМІНІСТРАТИВНИХ ПОСЛУГ ОВС.....	9
Андрущенко К.В. КОНТРАКТ ЯК ОСОБЛИВА ФОРМА ТРУДОВОГО ДОГОВОРУ.....	10
Аносенков А.А. МІГРАЦІЙНІ ПРОЦЕСИ ЯК ФАКТОР ВПЛИВУ НА ЕКОНОМІКУ УКРАЇНИ.....	11
Антонюк І.Л. ІСТОРИЧНИЙ АСПЕКТ РОЗВИТКУ ІНСТИТУТУ ПІДСУДНОСТІ: НАДБАННЯ МИНУЛОГО ТА ПЕРСПЕКТИВИ МАЙБУТНЬОГО.....	13
Бадюк М.О. ПРОФЕСІЙНА ДЕФОРМАЦІЯ ОСОБИСТОСТІ ПРАЦІВНИКА ОВС.....	14
Бадюк М.О., Стах Р.М. ОКРЕМІ АСПЕКТИ ПРОФІЛАКТИКИ ЗЛОЧИНІВ СЕРЕД НЕПОВНОЛІТНІХ, ЩО ЗДІЙСНЮЮТЬСЯ НА ОБ'ЄКТАХ ЗАЛІЗНИЧНОГО ТРАНСПОРТУ.....	15
Баліцька Є. ВИКЛЮЧЕННЯ З ПОВНОГО ТОВАРИСТВА ЯК ПІДСТАВА ДЛЯ ПРИПИНЕННЯ КОРПОРАТИВНИХ ВІДНОСИН.....	17
Білоусова А.О. ВІДШКОДУВАННЯ ПОТЕРПІЛОМУ ШКОДИ, ЗАВДАНОЇ АДМІНІСТРАТИВНИМ ПРАВОПОРУШЕННЯМ.....	17
Бондар Т.А. ДЕРЖАВНА РЕЄСТРАЦІЯ НЕРУХОМОСТІ В УКРАЇНІ: ОСОБЛИВОСТІ СТАНОВЛЕННЯ.....	19
Брушньовська І.І. ВДОСКОНАЛЕННЯ ЗЕМЕЛЬНОЇ РЕФОРМИ УКРАЇНИ – ДОСВІД ЄВРОПЕЙСЬКОГО СОЮЗУ.....	21
Виноградова А.А. ДО ПИТАННЯ АДМІНІСТРАТИВНОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ ЗА ПОРУШЕННЯ ПРАВ ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЇ ВЛАСНОСТІ.....	22
Вінтоняк В.К., Маховська Н.В., ФОРМИ ВЗАЄМОДІЇ ОРГАНІВ ВНУТРІШНІХ СПРАВ З ГРОМАДСЬКИМИ ФОРМУВАННЯМИ.....	23
Віслоян П.М., Чуб К.А. ДЕЯКІ АСПЕКТИ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДРОЗДІЛІВ ТРАНСПОРТНОЇ МІЛІЦІЇ В ЗАБЕЗПЕЧЕННІ НАЛЕЖНОГО ФУНКЦІОНУВАННЯ ТРАНСПОРТНОЇ СИСТЕМИ УКРАЇНИ.....	24
Гаджієва Д. ЗНАЧЕННЯ СУДОВИХ ПОСТАНОВ У ГОСПОДАРСЬКОМУ СУДОЧИНСТВІ.....	26
Гандзій О.А. АДМІНІСТРАТИВНО-ПРАВОВИЙ СТАТУС ПРАЦІВНИКА МІЛІЦІЇ.....	26